

Pred odločilnimi dogodki v Franciji

Francoski generalni štab zahteva, da Leon Blum odstopi

Pariz, 16. septembra. o. Ministrski predsednik Blum je sinoči odšel na dopust v okolico Pariza. Ta njegova pot na dopust se tolmači kot posledica težkega spora, ki se razvija v francoski vladi sami. Znano je stališče skrajnih elementov v vladi, ki so zahtevali, da vlada podpira vse delavske zahteve, zastopniki meščanstva so bili proti temu, češ, da bo to pomenilo začetek državljanske vojne v Spaniji.

Predsednik vlade ni izročil naloge za posredovanje v štrajku angleških tekstilnih in kovinskih delavcev notranjemu ministru Salengroju, marveč ministru Chautempsu, ki je zastopnik radikalnih socialistov. Delavci so včeraj izjavili, da se bodo pokorili razsodbi vlade v njihovem sporu z delodajalci, ki je samo preteza. Menili so, da bo vodil razpravljanje socialist Blum ali Salengro, ki bi ugodila vsem komunističnim zahtevam. Radikalno socialistična stranka pa je kot zastopnica francoskega meščanstva zahtevala, da reši ta spor kak zastopnik meščanskih krogov v vladi. Blum se je tej zahtevi udal.

S tem je prenehal monopol, ki so ga v odločanju glede delavskih zahtev imeli socialisti in komunisti. S tem je tudi konec komunističnih priprav za državljansko vojno v Franciji. Te priprave bi se sicer vršile pod plaščem socialistične vlade.

Nezadovoljni radikali in samo zmerni demokrati so odločno zahtevali, da je treba komunistično propagando v Franciji zavreči, če boče vlada državo obvarovati pred razpadom. Povod za to je dal splošni štrajk tekstilnih delavcev v severni Franciji, ki naj bi tvoril uvod v generalno stavko vsega francoskega delavstva in s tem prvi korak za boljševizacijo Francije. Blum je hotel delavstvu dati ultimatum, v katerem bi zagrozil z odstopom. Delavci pa so mu zagrozili, da bo takoj po njegovem odstopu razglašen splošni štrajk in zasedba vseh tovarn v Franciji. Zato Blumu ni ostalo drugega, kakor da se za nekaj časa umakne.

Poziv generala Castelnaua

Včerajšnji »ECHO de Paris«, ki velja za glasilo francoskega generalnega štaba, odločno zahteva, da Blum odstopi, ker ni sposoben rešiti zavoženega francoskega gospodarstva. V isti številki prinaša list poziv člana francoskega generalnega štaba generala De Castelnaua, naj vsi francoski državljani, ki jim je mar domovina, organizirajo samoobrambno fronto proti razdiralnemu delu ljudske fronte. General pravi, da se je to v južni Franciji že zgodilo, in da so se tam vsi miroljubni ljudje brez razlike strank zedinili v obrambi proti komunistični propagandi. Komunisti so se tam umaknili, kakor povsod, kadar natele na organiziran odpor.

Minister Chautemps je včeraj odpotoval v severno Francijo, kjer se štrajk tam vsebolj širi in prehoja na vse industrijske panoge.

Vsi ti dogodki pričajo, da sloji Francija pred odločilnimi preokretni v svoji notranji politiki.

Vesti od 16. septembra

Razburjenje v Rusiji zaradi Hitlerjevega govora je rodilo besne napade po boljševiškem tisku. Ti napadi Hitlerju očitajo, da je Nemčijo za večno osramotil in da je njegov namen porušiti evropsko kolektivno varnost.

Italija se udeleži lokarnske konference, kakor je izvedel včeraj angleški poslanik v Rimu, toda meni, da je treba to konferenco prej po diplomatski poti natančno pripraviti.

Anglija zaradi Hitlerjevega govora ni nič razburjena, ker smatrajo angleški politični krogi, da se Hitlerjevo mišljenje tiče samo odnosajev med Rusijo in Nemčijo.

Črčija postaja korporativna država, piše predsednik grške vlade v včerajšnjem »Vradiniu«, kar je nujna posledica komunističnih priprav za revolucijo, ki se je k sreči končala brez prelivanja krvi.

Prve smrtne kazni v Palestini je izrekel vojno sodišče v Jeruzalemu nad dvema Arabema. Obtožena sta, da sta na cesti v Nablus 7. avgusta streljala na angleške vojake in jih nekaj pobila.

Znak mrtvaške glave bodo po sklepu hiterjanskega kongresa v Nürnbergu nosili posebni varnostni oddelki, tako zbrane čete SS, katerih glavna služba je: politično nadzorstvo in pa straže v koncentracijskih taborih.

Češki politiki pravijo o sestanku MZ, da so z njenimi uspehi izredno zadovoljni, tako v političnem kakor gospodarskem oziru, ker je sestanek proučil vsa ta vprašanja do zadnje podrobnosti.

Trgovski pogodbo med Poljsko in Francijo bodo sklenili v krajšem času in s tem zamenjali dosedanja zasilna pogodba. To je uspeh bivanja francoskega trgovskega ministra v Varšavi.

Verski nemiri v Romuniji so izbruhnili zaradi čudnega gibanja pravoslavne ločine, ki se imenuje stilisti in se zavzemajo za stari pravoslavni koledar.

Albanskega zornika, ki je nameraval ubiti kralja Ahmeda Zogu-ja, so prijeli blizu Constanze v Romuniji. Ta je bivši častnik albanske vojske.

Novo italijansko bojno ladjo so spustili v morje v Castell mare. Ladja je urejena za službo v tropskih morjih.

Kitajci so napadli angleško oklopnico »Teyle« v Hongkongu, pri čemer je bil ubit en mornar, kapitan ladje pa ranjen.

Tročki nemara iti v Barcelono, kakor poročajo iz Oslo, toda najbrž si katalonska vlada pri sedanjih zmedah ne želi njegove razdiralne navzočnosti.

Voditelj meksikanskih fašistov je pobegnil z letalom v New York, ker je meksikanska socialistična vlada dala člane fašistovske organizacije na debelo zapirati.

Zenske advokate v Turčiji predvideva nov načrt zakona o praktičnih juristih. Po tem zakonu bodo Turkinje lahko izvrševale advokatske posle.

Odnosaje z Mosko morajo spremeniti vse države, ki hočejo sodelovati z Nemčijo, tako piše italijansko časopisje ob Hitlerjevem zaključnem govoru v Nürnbergu.

Sestanek za nevtralnost glede Španije ni po podpisali včeraj v Rimu.

Trgovski pogodbo med Poljsko in Italijo so poročili iz Londona do zdaj, razen nekaj razgovorov med diplomati, rodil se nobenega uspeha.

Holanški parlament je začel zasedati. Včerajšnja sejo je pricela kraljica Vilhelmina s svečanim govorom.

Arabi obojajo Egipt zaradi sporazuma, ki ga je egiptovska vlada sklenila z Anglijo, češ da je v glavnem naperjen proti arabskemu ljudstvu na angleških posestvih.

Mednarodna turistična zveza ima svoje letno zborovanje od 14. do 20. septembra v Monte Carlu. V zvezi je včlanjenih 94 turističnih organizacij sveta. Na sestanku sodeluje 51 zastopnikov raznih inozemskih, planinskih in drugih organizacij.

Zarola proti predsedniku Španije Manuelu Azaru je odkril madridska vlada in zaprla veliko število osumjencev. Zarola je seveda najbrž eden izmed povodov za nova preganjanja vladnih nasprotnikov.

Mednarodni judovski kongres, ki zboruje v Zenevi, je izdal ostro profosno spomenico zaradi Hitlerjevega govora, ki predstavlja »organizirane življe in prelne vsega narodnega socializma proti vsemu judovstvu«. Spomenico bodo poslali vsem vladam sveta, ZN in svetovnemu tisku, ki je ilek v judovskih rokah.

Izredno slanje v Braziliji so zaradi komunističnega rovarjenja podaljšali še za tri mesece.

Naš pariški poslanik dr. Purich je bil sprejet pri francoskem zun. ministru Yvonu del Bosu.

Eden pride v Zenevo na sestanek Sveta zvez narodov, toda šele 21. septembra, namesto 18., ko se prične sestanek.

Francoski trgovski minister je sinoči prišel v Berlin, kjer se bo sestal z guvernerjem nemške Narodne banke dr. Schachlom. Ta sestanek smatrajo za začetek francosko-nemških trgovinskih pogajanj.

Pred sodišče so »križarji s kosami«, ki so obtoženi, da so na Madžarskem pripravljali oborožen prevrat. Njihov znak je ključasti križ iz kos. l.-aaojusodikvza, broenavzjo umih bñs kbñs fsssss

Kongres Pen-klubov

Buenos Aires, 16. septembra. AA. (Havas). Sinoči so zaključili kongres Penklubov. Prihodni kongres leta 1937 bo v Rimu, kongres leta 1940 pa v Tokiu. Kongres je sklenil ustanoviti trajni mednarodni odbor, v katerem bodo zastopniki Velike Britanije, Zedinjenih držav, Francije, Italije in Japonske. Zastopniki teh držav pa bodo mogli v ta izvršni odbor kooperirati tudi zastopniki drugih držav. Sprejeta je bila tudi resolucija o izpopolnitvi zakonodavstva za zaščito književne lastnine v vseh državah.

Svetozar Pribečević umrl

Praga, 16. sept. m. Včeraj zvečer ob 22 je nenadoma umrl v sanatoriju Podol, ki je v bližini Prage, bivši minister, Svetozar Pribečević. Smrt je nastopila zaradi vnetja pljuca in raka na njem. Cim se je v Zagrebu zvedelo za njegovo smrt, se je takoj sestalo vodstvo bivše samostojne demokrat. stranke in odposlalo v Prago člana vodstva Kosanovića. Pribečević je pred smrtjo izrazil željo, da bi bil pokopan poleg svojega očeta v domačem kraju. Za enkrat se ni določeno, ali bo pokopan v Pragi ali pa doma. Za primer, da bi ga pokopali v Pragi, bo odpotovalo na pogreb vodstvo bivše hrvatske sejalčke koalicije. Udeleželi se ga tudi zastopstvo bivših slovenskih samostojnih demokratov, ki jih je vodil dr. Zerjav.

Svetozar Pribečević se je rodil 1875 v Kostajnici in je bil kot urednik srbskega lista »Srbobran« v Zagrebu, v znanem zagrebškem procesu obsojen

s svojima bratoma zaradi veleizdaje pod avstrijsko vlado. V Jugoslaviji je bil prvi notranji minister po ustanovitvi in je bil utemeljitelj centralističnega kurza in prvi glavni pobornik jugoslovanskega unitarizma v najskrajnejši obliki, ki ga je izvrševal zlasti kot prosvetni minister l. 1924 in 1925. Posledice tega njegovega dela je čutilo zlasti slovensko šolstvo in jih čuti še danes. Bil je predsednik Samostojne demokratske stranke, katero sta v Sloveniji vodila pokojni dr. Zerjav in dr. Albert Kramer. Ko je leta 1927 po sporazumu med bivšo SLS in med radikalno stranko bila njegova stranka potisnjena iz aktivne politike, se je pomiril s svojim največjim dosedanjim nasprotnikom Stefanom Radičem, katerega je prej preganjal. Postal je drugi preds. tako zvane Kmečko-demokratske koalicije, v katero je šla tudi njegova stranka. V tej zvezi je bil Pribečević glavni pobornik za revizijo Vidovdanske ustave in za svobodno volitve, kar je docela nasprotovalo njegovemu političnemu delovanju od prej. Saj je kot duhovnega očeta Vidovdanske ustave smatrali prav njega. Pribečević je bil tudi duhovni vodja bivše Orjune. Po 6. januarju je odšel v izemestvo, kjer je svoje tragično delo nadaljeval.

Bil je strasten pobornik sleherne zamisli, katero je smatral po svojem političnem mišljenju za pravo in ni v tem pazil na doslednost v svojem političnem delu. Za nas Slovence ni važno, kakšen je bil Pribečević kot človek, marveč kakšna je bila z ozirom na naše koristi njegova politika.

Razgovori v Rimu se tičejo MZ

Rim, 16. sept. o. O dvodnevnih razgovorih, ki jih je v Rocca dell Caminate imel avstrijski tajnik za zunanje zadeve dr. Guido Schmidt, govore na pol uradne cesti, da so bili ti razgovori zelo velikega političnega pomena, kljub temu, da so jim tako avstrijski kakor italijanski politični ljudje hoteli že od vsega začetka dati značaj čisto navadne ljudskosti. Govorice po Rimu trdijo, da je Schmidtov obisk samo uvod za skorajšnji prihod avstrijskega kanclerja dr. Schuschniggja v Rim.

Včeraj sta Schmidt in Mussolini z italijanskim zun. ministrom Alfieriem razpravljala o tem, kakšno vlogo naj igra Avstrija kot zvezni člen med Italijo in Malo zvezo. Razgovori so se sukali o trgovski pogodbi med Avstrijo in med Češkoslovaško, katero v Rimu smatrajo za prvo stopnjo novih odnosajev med Italijo in med MZ, odnosno med državami, ki so članice rimskega sporazuma.

Prav tako smatrajo kot znak nastopajočega zblizanja med MZ in med temi državami bodoči obisk romunskega kralja Karola v Rimu in spremembo, ki jo je opaziti glede Italije v splošni smeri romunske zunanje politike. Italija je simpatično sprejela odslavitel Titulescu, ki je Romunijo preveč približal sovjetski Rusiji. Zblizanju med MZ in med državami rimskega sporazuma ter zlasti z Italijo, bodo dobro služili tudi sedanjí razgovori za novo trgovsko pogodbo, ki se vrše v Rimu med Italijo in Jugoslavijo.

Glede sestanka MZ v Bratislavi pišejo Italijani zelo zmerno, docim se v ta sestanek zaletavajo madjarski listi, čeprav ne s tako oostrostjo, kakršne smo vajeni od njih ponavadi. Pri tem pogrevajo staro tožbo o omejevanju madjarskega oboroževanja.

Nadaljni cilji nacionalističnega osvajanja:

Madrid, Katalonija, Barcelona

Pariz, 16. septembra. General Molla je imel govor, v katerem je v glavnem dejal: Ko bodo boji končani, bomo morali začeti obnavljati Španijo in živeti v popolnem miru z vsemi.

General je izrazil svoje zaupanje v mladino in je dodal, da bo razumela, da morajo pri tem velikem delu obnove vojaški igrati prvovrstno vlogo in ji dati svoje obeležje. Isti nagibi vodijo vojaške in člane Falange; napravili Španijo enotno, čvrsto in katoliško in ji dati tisti prostor na svetu, ki ga je zavzemala v času katoliških kraljev. Ne najbim v njej, je rekel general Molla, priznavam pa njeno moč.

Burgos, 16. sept. o. General Molla je izjavil dopisniku DNB, da je cilj nacionalistov zdaj Madrid, ki bo padel v nekaj tednih. Madrid nameravajo nacionalistične čete obkoliti od vseh strani. Glavni smek pa bo prišel od juga. Zavzeleje Madrida bo imelo odlične posledice za vso nacionalistično akcijo. Za Madridom bodo sledile pokrajine med Madridom in Sredozemskim morjem, glavni cilj pa bo Katalonija.

Torej nacionalisti ne mislijo na to, da bi Katalonijo pustili samostojnost in bodo najbolj krvavi boji divjali še za Barcelono.

Odposlanci iunte iz Burgosa so na špansko-francoski meji imeli sestanek z zastopniki mednarodnega Rdečega križa.

170.000 nacionalistov bo naskočilo Madrid

Gibraltar, 16. sept. o. Ugledna vojaška osebnost je imela sinoči govor v četunskem radiu in izjavila, da bodo nacionalisti za napad na Madrid zbrali v celoti 170.000 vojakov. Ko se pričnejo zadnji boji, se bo na vseh španskih frontah bojevalo okrog 500.000 nacionalistov.

Barcelona, 16. sept. Havas: Katalonski vojni minister podpolkovnik Sandino objavlja, da so vladne čete prodirle v smeri proti Yaci. Vladni oddelki šteje 700 milčnikov. Uporniki so nato dobili močna ojačenja Marokancev in legionarjev iz Saragose.

Socijalistični list »Claridad« poroča, da se je v Santa Maria predelo vladnim četam, 300 mestnih gardistov. Ti gardisti so ušli in izročili vladnim četam tudi nekaj častnikov.

Havas poroča, da je ameriška vlada zapovedala svojemu konzulu v Bilbao, da naj zapre konzulat in takoj evakuira vse ameriške državljane, ki bi še bili v tem meshu.

La Coruña, 16. septembra. Nacionalistična kolona, ki operira v Asturiji, je zavzela vas Cabuena in zaplenila vladnim četam en top in 10 strojnic. Na vladni strani je bilo pobitih okoli sto oseb.

Nemški katoliki za verske šole

Pariz, 16. septembra. AA. Havas poroča iz Berlina po vestih iz katoliških krogov, da je na škofovski konferenci v Fuldi bilo sestavljeno pabšrsko pismo, ki bo v vseh katoliških cerkvah prečitano v teku meseca oktobra. V tem pismu bo poudarjeno, da katoliki vkljub preganjanju in vkljub nasiljem zahtevajo versko šolo, do katere imajo pravico po odredbah konkordata, ki je bil sklenjen med rajhom in sv. stolico.

Dr. Stojadinović v Pragi

Praga, 15. sept. AA. Nocoj ob 18.40 je prišel na Wilsonov kolodvor s posebnim vlakom predsednik jugoslovanske vlade in zunanji minister dr. Stojadinović z svojo soprogo, v spremstvu češkoslovaškega poslanika na našem dvoru dr. Girse in njegove soproge, jugoslovanskega poslanika v Pragi Vasilija Protiča, kabinetnega šefa zunanjega ministra Dragana Protiča, kabinetnega šefa predsednika vlade dr. Jovana Gašića, kabinetnega šefa zunanjega ministra češkoslovaške republike Jine in svetnika češkoslovaškega zunanjega ministrstva dr. Cermaka.

Na postaji so ga sprejeli predsednik češkoslovaške vlade dr. Hodža s soprogo, češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta, romunski poslanik v Pragi Viktor Emandi s soprogo, predsednik češkoslovaško-jugoslovanske lige Venkul, jugoslovanski vojaški odposlanec podpolkovnik Drag. Mihajlovič, osebe jugoslovanskega poslanstva v Pragi s soprogi in velika množica.

Po prihodu vlaka se je predsednik jugoslovanske vlade na potu s svojim spremstvom in s predsednikom češkoslovaške vlade podal v salon kolodvora, kjer so mu predstavili ugledne zastopnike oblastev, dobrodelnih in drugih društev, sokolov in legionarjev.

Predsednik jugoslovanske vlade dr. Stojadinović je nato zapustil postajo, pred katero ga je ogromna množica navdušeno pozdravljala s klici Na zdar! Živela Jugoslavija! S svojim spremstvom se je napotil v hotel Aeron, kjer sta v njegovo čast predsednik češkoslovaške vlade dr. Hodža in zunanji minister dr. Krofta priredila intimno večerjo.

Najnovejše iz Španije

Tenerifa, 16. septembra. AA. Tukajšnji radio objavlja, da se nadaljuje prevoz čet iz Maroka v Španijo. eGneral Molla je dal svojim četam 4 dni dopusta, ker jih bo nato poslal na franto pri Guadarami. Pričakovati je, da se bo najkasneje čez 14 dni začela ofenziva na Madrid.

Havas poroča, da poveljnik Ovieda polkovnik Aranda demantira vesti, da bi bile v mestu izbruhnile nalezljive bolezni.

Havas: Južna kolona, ki prodira iz juga, je na celi črti pri Sierrri potisnila nazaj vladne čete. En oddelke je bil poslan proti Toledu in je napredoval za nadaljnjih 35 km. Oddelke polkovnika Redonde je zavzel čisto blizu Malage.

Radio je ujel radiogram, ki je bil poslan madridski vladi in v katerem se poroča, da je neka nacionalistična vojna ladja položila vladno podmornico.

Madrid, 16. septembra. AA. Havas: Na včerajšnji seji vlade je bil sestavljen gospodarski odbor, v katerem so ministri trgovine, poljedelstva in industrije. Naloga tega odbora je, da razpravlja vprašanja zunanje trgovine.

Barcelona, 16. septembra. AA. Katalonski vojni minister polkovnik Sandino je objavil, da je bil pri Huescu odbit močan nacionalistični oddelke, ki ga je podpiralo letalstvo. Sestreljeni sta bili tekom bitke dve nacionalistični letali.

Izve se, da je nacionalistični poveljnik Huesce začel izpraznjevati Huesco. Izselilo se je predvsem prebivalstvo, ki ne pride v poštev za borbo.

Neki begunec iz Granade je izjavil, da so nacionalisti v Granadi ustrelili znanega španskega pesnika Frederica García Lorca.

Havas poroča: Vlada nacionalne junte je objavila uredbi, ki stavlja izven zakona vse stranke, spupine in organizacije »ljudske fronte«.

Prišlo je poročilo generala Arande. General poroča, da so nacionalisti pri nekem izpadu iz Ovieda zavzeli vas Grado, ki ima važen strateški pomen.

Dvoje gostovanj v operi:

Marjan Rus in Josip Rijavec

Ljubljana, 16. septembra.

Pretekli teden sta nas obiskala dva naša izborna pevca in nam podala vsak po eno svojih ustvaritev na gled. odru.

V nedeljo, dne 6. septembra t. l. je gostoval Marjan Rus kot Basilio v »Seviljskem brivcu« G. Rossinija. Poleg M. Rusa, ki kaže, odkar stalno poje v Narodnem gledališču v Zagrebu, vedno več napredka, se je zlasti odlikovala Z. Zupčević, ki je kot Rosina dokazala, da doobra obvlada glasbeni slog tega dela. Mnogo manj so temu odgovarjali ostali pevci in tako je predvsem po zamisli režiserja D. Zupana potekala predstava vse preveč burkaslo ter je spominjala na operetno prireditev prejšnjega večera. Dirigiral je A. Neffat.

Mnogo bolj nas je zadovoljila predstava »Lucia di Lammermoor« G. Donizettija, v soboto, dne

dne 12. sept. t. l., v kateri je nastopil najboljši tenor Josip Rijavec. Pel je vlogo Sira Edgarda Ravenswooda. Izza poslednjega nastopa J. Rijavca na domačem odru nam je sobotna uprizoritev vendarle v zadostni meri ugodila. Tako smo po zadnjem Rijavčevem gostovanju v Rusiji doživeli tudi mi večer, ki ga je vredno nositi v spominu. Upajmo, da nam bo ob skorajšnjem nastopu v »Trubadurju« nudil Rijavec najmanj toliko kot preteklo soboto.

Predstava »Lucie« je dirigiral in režiral ravnatelj M. Polič. Ponovno nas je vžgalo predstavljanje Z. Zupčeviče v naslovni vlogi. Podala nam je neizbrisno sliko nesreče. Dokaj dobro se je uveljavil J. Beletko kot Rajmund Bidebent; glasovno je ustrezal tudi I. Franc. Splošni potek uprizoritve je bil zadovoljiv, čeprav smo mestoma pogrešali klasične umirjenosti in izdelanosti. H. R.

Izzivača in junaka noža obsojena

Celje, dne 15. septembra.

Danes sta se zagovarjala pred malim senatom celjskega okrožnega sodišča Omerzel Josip, 28-letni pos. sin in Godler Dominik, mesarski pomočnik, oba iz Pečice, ker sta dne 26. aprila t. l. v Pleterjih, v brežickem sodnem okraju napadla z noži in koli 66-letno Jožefo Spiler, Ivana in Jerneja Spilera ter jim prizadela težke telesne poškodbe.

Dne 26. aprila t. l. je bilo v Zdolah žegnanje. Posesnik Janec Omerzel s Ponikve pri Vidnu je povabil nečaka Josipa Omerzela in Dominika Godlerja v svoj vinograd v Pleterjah. V bližini Omerzelovega hrama stoji hram posestnika Spilera. V Spilerjevem hramu so se sešli poleg posestnika tudi njegovi sorodniki, med njimi njegova žena Karolina, mati Jožefa, brat Jernej, sestra Marija, poročena Jagrič in sestra Marija Spilerjeva. Omerzel in Godler sta že med poljo izzivala Marijo Spilerjevo, pri Spilerjevem hramu pa sta izzivala in zmerjala še ostale. Po kratkem prepiru, ki je nastal, sta odšla obdolženca v Omerzelov vinograd. Ko sta se okrog 16 vračala iz vinograda domov, sta med potjo, še preden sta prišla do Spilerjevega hrama, dobila vsak svoj kol. S kolom oborožena sta stopila v Spilerjevo stiskalnico ter se Spilerjem, katerih sploh nista poznala, pridružila in seveda brez povabila kar priselila. Ko sta pa stopila iz vinograda v stiskalnico gospodar Ivan Spiler in Ma-

rija Jagričeva, se je Godler pričel nedostojno izzivati o navzočih ženskah ter pričel ponovno izzivati. Spiler ga je zavrnil, Godler pa se je razjezil in je sunil Spilera z roko v prsi. Ta ga je le z veliko težavo spravil iz stiskalnice. Po tem dogodku je tudi Omerzel zapustil hram ter odšel. Spiler je pa vrata dobro zaprl.

Obdolženca sta zunaj zmerjala, preklinjala in razbijala po vratih in oknih tako močno, da sta zdrobila 4 šipe. Ko je čez nekaj časa stopila Jožefa Spilerjeva, prepričana seveda, da ji ne bosta obdolženca vsled starosti storila nič žalega, sta jo ta napadla in jo pobila na tla. Prizadejala sta ji 2 cm dolgo vrezino na prsnici in tik ob hrbtenici 4 cm v prsno duplino segajočo rano. Napadla sta tudi Spilera Jerneja, mu napravila 2 vrezini nad levo temenico in senčnico, dolgo 2 in 10 cm, na vratu 10 cm in na zunanji strani levega nadlakti 6 cm dolgo rano. Spilera pa sta ranila na bradi, napravila mu 2 cm dolgo, do kosti segajočo rano, na prsih pod levo ključnico 4 cm dolgo in na hrbtu 8 cm dolgo rano.

Radi tega sta bila danes obsojena Godler Dominik na 10 mesecev in Omerzel Josip na 5 mesecev strogega zaporu ter na izgubo častnih pravic za dobo enega leta. Vsak mora plačati tudi 300 Din povprečnine. Poleg tega morata plačati Spiler Jožefi 1200 Din za bolečine, Spiler Jerneju 1000 in in Spiler Ivanu 600 Din. Plačati morata tudi zdravniške stroške 800 Din in zdravilnice v bolnišnici v Brežicah 891.25 Din.

Vožnja na politične shode na državni račun

Država toži JNS za 50.000 Din

Belgrad, 16. sept. m. Državni pravobranilec kraljevine Jugoslavije je vložil tožbo proti JNS za povračilo 50.000 Din, kolikor stranka dolguje državi na račun neplaćanih voznin za prevoz udeležencev na shod v Sarajevu. Tožba je včeraj prispela na okrožno sodišče v Belgradu. Predsednik sodišča Djordje Marinković je odredil prvi rok razprave za 2. oktober ob 8 zjutraj. Obtožnica navaja, da je imela JNS leta 1932 več shodov in da je akcijski odbor te stranke aranžiral državna prevozna sredstva, železniške kompozicije, rečne ladje in to za minimalno ceno. Odlok o olajšavi je izdal tedanji prometni minister Laza Radičević, njegov od-

lok pa je potrdil tudi ves ministrski svet, katerega predsednik je bil tedaj dr. Milan Srškić. Stranka je zavlačevala z izvršitvijo svojih obvez. Za omenjeno vsoto 50.000 Din se je stranka zadolžila pri prevozu udeležencev na sarajevski shod. Dolg se do danes ni bil plačan. Ravnateljstvo računov je hotelo večkrat priti do plačila tega računa, toda vedno je bilo to brezuspešno, ker se je JNS izgovarjala, da je dolg že plačan. Kakor stoji v tožbi, ta dolg priznava tudi glavni tajnik stranke Mihajlović. Pred sodiščem bo JNS zastopal Mihajlo Zivančević. Za razpravo vlada v političnih krogih veliko zanimanje.

Spremenjen sistem v poštni službi

Belgrad, 16. septembra. m. Poštni minister dr. Branko Kaludjerić je izdal odlok, da se v telefonski službi med Jugoslavijo in Italijo obstoječi sistem delitve na takse cone zamenja s praktičnejšim sistemom delitve po banovinah. Po tem odloku se bo število taksnih con znižalo ob 8 na 2. Zneski jugoslovanske termalne takse so 1.5 zlatih frankov za takšno enoto za razgovor z ali pa v kraj v prvi jugoslovanski coni, 3.75 zlatih frankov za vsako enoto za razgovor iz ali v kraj v drugi jugoslovanski coni. V prvo cono spadajo dravska, savska in vrbska banovina, v drugo cono pa spadajo vse ostale banovine in področje uprave belgrajskega mesta. Ta sistem bo stopil v veljavo s 1. oktobrom 1936.

Tekma SK Ljubljana : Hašk - preložena

Belgrad, 16. septembra. m. Na sinočnji seji Jugoslovanske nogometne zveze je bilo na zahtevo Haška in SK Ljubljane sklenjeno, da se prvenstvena tekma, ki bi morala biti v nedeljo, radi tekmovalja Haška v Švici, odloži na poznejši čas. JNZ ni sprejela predloženega termina za 4. oktober, ker se ta dan vrši druga tekma. V roku 10. dni naj oba omenjena kluba obvestita o terminu, kdaj bosta igrala prvenstveno tekmo, ki mora biti vsekakor odigrana pred začetkom spomladanske sezone. Ako kluba ne bosta odredila termina za to tekmo, jima ga bo določila JNZ sama. Nadalje je JNZ sklenila, da bo verjetno še ta mesec odigrala jugoslovanska reprezentanca nogometno tekmo z Madjarsko.

Mariborsko gledališče

Mesečni obroki za uradniški abonma (obrokov je sedem) se dobe že od 9 Din navzgor. Uradnik dobi v dobri loži sedež za mesečnih 32 Din, kar pa marsikomu omogočuje abonma.

Kdor prvega septembra še ni prejel plače ali pokojnine, lahko poravnava prvi obrok kasneje.

Abonent prejme 22 predstav (14 dramskih, 7 glasbenih ter en koncert).

Repertoar je pester in skrbno izbran. Vršila se bodo predvsem v operi (pa tudi v drami) gostovanja, tako Udovičeve, zagrebške primadone Mitrovičeve, Lubejeve, Družovičeve itd.

Kdor želi obiskovati gledališče ob poljubnih dnevih in kljub temu uživati velik popust proti večernim cenam, se lahko abonira na blok, ki prav tako opravičuje do 22 predstav in ga je treba prav tako odplačevati v 7 zaporednih mesečnih obrokih, pa njegov lastnik ni vezan na po abonmanu določene dni.

Gostoval bo tudi ljubljanska opera predvsem z opero »Madame Butterfly« (nas. partija: primadone Gjurgjenčeva). Abonentje ter lastniki blokov si lahko enkrat ogledajo tako gostovanje s 50% popustom.

Lanskim abonentom so njihovi sedeži rezervirani do petka, 18. t. m.

Sreča in težava brezposelnega

Jesenice, 15. sept.

Preteklo nedeljo je bila na Jesenicah tombola večjega obsega, pri kateri je eno izmed tombol, nov šivalni stroj, zadel neki brezposelni revež in siromak. Kaj drugega hoče tak s šivalnim strojem, kot gledati na to, da ga vnoveči. Brezposelni mlad fant se je že veselil, da si bo z dobitkom vsaj nekoliko omilil svojo bedo, kajti stroj je baje vreden 3000 dinarjev. V ponedeljek in torek je brezposelni nastopil kaj težko pot s ponudbo v nakup stroja. In kaj je slišal, kjerkoli se je oglasil, pa bodisi pri trgovcih ali zasebnikih? Komaj polovico tega so mu ponujali, kolikor naj bi bil stroj vreden. To pa seveda zato, ker ga je ponujal brezposelni človek, češ, saj ga bo dal za vsako ceno, samo da pride do denarja.

Mi bi k temu pripomnili, da ni prav nič socialno takšno izrabljanje stiske človeka, ki ne ve, kaj bo jutra dal v usta. Smo pač v časih, ko se brezposlost vse preveč košati tudi že po delavskih in lastniških krajih.

48 razbojnikov stoji pred sodiščem

Belgrad, 16. septembra.

V Kragujevcu se te dni vrši pred sodiščem razprava proti veliki razbojniški tolpi, ki je strahovala dve leti vso tamkajšnjo okolico. 48 je obtožencev, med njimi je tudi neka kmetica. To je bila tako imenovana topolska banda, ki se je proslavila z več kakor 100 razbojništvem in umori. Sednajst dni bo trajalo razpravljanje, saj je bilo policajnih pred sodišče več kakor 300 prič. Tudi kragujevski odvetojci so zaposleni Niti eden ni ostal doma. Državni tožilec nasteva med razbojništvem ne samo vlome in napade, temveč tudi grozne zločine, kakršnih ljudje tam sploh ne pomnijo. Poglavar te tolpe je bil neki Milovan Maričević, ki je leta 1933 pobegnil iz zaporov, kjer je moral sedeti zaradi težkega zločina. Nekaj mesecev je miroval, kmalu pa je zasnoval veliko družbo, ki si je zastavila za cilj: oropanje vseh bogatih ljudi, ki jih je v okolici Arandjelovca izredno veliko. Tako je našel mnogo privrženecv. Tudi nekatere vaske župane. V vasi Maslaševu je živel daleč naokoli poznan bogataš Mijoje Nikolić. Zaradi bogastva je postal prva žrtev te tolpe. Razbojniki so se oborožili do zob, zraven še z bombami. Vdrl so v hišo starca in zahtevali od njega denar. Prestrašeni starci jim je pokazal skrinjice denarja, bilo ga je 10.000. Razbojniki so pričakovali mnogo več, začeli so starca na najbolj zverinski način mučiti. Zvezali so ga in položili na zemljo. Streljali so vanj in ga po telesu zbadali z ostrimi predmeti. Ko se ni hotel pokazati vsega denarja, so ga z žarečo žerjavico žgali. Mož je padel v nezavest. Razbojniki so bili tako razjarjeni zaradi majhnega plena, da so začeli že skoraj mirnega starca mrcvariti in ga razsekali s sekirjo. Župan masloševski, ki je bil tudi med razbojniki, se je zbal kazni in je že naslednji dan sam končal svoje življenje. Ostali zločinci, zaradi katerih stoji vsa tolpa pred sodiščem, niso nič manjši in grozni. Pričakujejo, da bo sodišče izreklo mnogo smrtnih obsodb.

Pred pogajanjmi za kolektivno pogodbo tekstilnih delavcev

Ljubljana 16. septembra.

Iz banske uprave smo prejeli:

Sporočeno je že, da se pogajanja o kolektivni pogodbi tekstilnega delavstva niso mogla pričeti, ker so delavci v tekstilnih tovarnah v Kranju in Skofji Loki stankali na nezakonit način. Na poziv g. bana so tekstilni delavci povsod v banovini izpraznili tovarne, razen v Kranju in Skofji Loki, kjer so tovarni, objekti ostali zasedeni tudi dalje. Da bi se zaščito razsodno in disciplinirano delavstvo, ki je v prečni večini, in da bi

se pogajanja mogla pričeti čimprej, je žandarmerija, kombinirana s policijsko stražo iz Ljubljane, davi med 4.—6. uro izpraznila vse tekstilne tovarne v Kranju; delavstvo se oboroženo sili ni ustavljalo.

Tekstilni delavci v Skofji Loki, ki so tovarniške objekte imeli zasedene iz solidarnosti s kranjskimi tekstilnimi delavci, so po dogodku v Kranju tovarni izpraznili.

Potemtakem so dani vsi pogoji za lažjši pričetek pogajanj. Izdan je poziv podjetnikom in delavcem, da pošljejo zasto, nke.

Zoološki vrt bo še odprt

Ljubljana, 16. septembra.

Radi splošnega zanimanja in velikega obiska živalske razstave na jesenskem velesajmu, ki jo je priredilo zoološko društvo »Noe«, se do nadaljnjega podaljša. Vrata v ta krasno in naravno urejeni park bodo v soboto, dne 19. t. m. vnovič odprta od 8 zjutraj pa do 6 zvečer.

Zoološko društvo »Noe«, katerega cilj je do sedaj stalni živalski vrt v Ljubljani, je na podlagi vsestranskega poveljnega priznanja v kolikor se tiče ureditve razstave, ugotovilo razveseljivo dejstvo, da ljubljani in ostali deželani želijo imeti primeren živalski vrt v svojem kulturnem središču.

Postopna zgraditev stalnega živalskega vrta je zagotovljena. Župan g. dr. Juro Adlešič je položil s svojo splošno uvidevnostjo za to kulturno vzgojno ustanovo trden temelj za njen nadaljnji razvoj, kar morajo pozdraviti vsi prijatelji živali. Toda s tem, da je mestna občina in da so njeni odločujoči činitelji v teh težkih časih prišli le do končnega in utemeljenega zaključka potrebe po taki kulturni zgradbi, so tudi vsi ostali meščani in deželani ter vse ostale oblasti prevzele nehotne ne-kako skrb in obveznost podpreti vsestransko akcijo za njeno ustanovitve in vzdrževanje.

Dolžnost vsakega prijatelja živali je sodelovati

posredno ali neposredno pri tej kulturni akciji, ko so ljubitelji domačega živalstva v drugih manjših mestih naše domovine že zdavnaj pokazali vsaj v tem oziru veliko večjo požrtvovalnost. Tudi Ljubljana kot kulturno središče Slovenije ne sme biti brez stalnega živalskega vrta.

Vsestransko podpiranje te kulturne akcije pa je v požrtvovalnem delovanju vsakega posameznika brez ozira na starost in stan, bodisi s pristopom k živalskemu društvu »Noe« (Gospodstvena cesta 10-I) in pridobivanjem novih članov ter nabiranjem prostovoljnih prispevkov, kakor tudi s poklonitvijo vsakovrstnih živali (lovci!). Gmotnih koristi prijatelji narave in živali ne morejo pričakovati s takim požrtvovalnim sodelovanjem, pač jim bo doraščajoča mladina trajno hvaležna, če se bo ta tako važna kulturno vzgojna ustanova z njihovo pomočjo zgradila in potem tudi primerno razvijala. Številni tujei, ki obiščejo naše prelepe kraje, pa si jih bodo dalj časa obdržali v spominu, poznavajoč istostano tudi naše mnogovrstno živalstvo.

Cim večje bo število obiskovalcev in prijateljev živali in stalnega živalskega vrta ter društvenih članov, tem lepši in večji bo bodoči živalski vrt v naši beli Ljubljani.

Mariborsko gledališče „gori“!

Maribor, 15. septembra.

Nocoj okrog sedme ure so Mariborčani nenadoma prisluhnili nenavadnim zvokom, ki so zadneli nad mestom. S stolpa stolnice je zamolklo donel plat zvona. Tu in tam si videl na promenadi in po ulicah, kako se je utrgala iz gruče postava gasilca ter drvela proti Koroški cesti v Gasilski dom. Ni minulo pet minut po zlovesnem zvonjenju, pa so že drvele po ulicah težke motorke in gasilski rogovi so jim delali prosto pot, da so lahko brzele z vso silo. Gasilski alarm je prišel tako nenadno in nenapovedano, da je bilo vse prepričano, da nekeje v mestu gori. Ko so ljudje videli, da drvi kar po pet gasilskih voz eden za drugim iz Gasilskega doma, so se širile po mestu fantastične govorice o velikem požaru, ki je izbruhnil v eni od tekstilnih tovarn. Radovedno so se ljudje ozirali v nebo, ker pa je nikjer ni bilo opaziti žarenja, so polagoma uvideli, da je vodstvo gasilske čete zelo spretno potegnilo vse gasilce in celo mesto za nos ter priredilo gasilsko vajo, za katero je vedelo le nekaj ljudi od štaba poveljstva. Kot objekt vaje je služilo poslopje gledališča in študijske knjižnice, katerega so motorke v nekaj minutah po alarmu zavile v mrežo vodnih curkov. Alarm je pokazal v resnici vso pripravljenost in udarnost mariborskih gasilcev. V rekordnem času je bilo opravljenih vseh pet motorok z močvom ter so zdrvele na pogorišče. Dasi so bili Mariborčani nocoj potegnjeni, vendar so lahko zadovoljni. Takih gasilcev menda nima nobeno mesto, kakor so mariborski.

Tatvina konjskega repa se izplača

Maribor, 16. sept.

Poročali smo svoječasno o nenavadnih tatvinah, ki so se dogajale v okolici Sv. Jakoba in Sv. Marijete ob Pesnici. Neznat tat je obiskoval ponoči konjske hleve tamošnjih gospodarjev ter kradel konjske repe. Te tatvine so potem v omenjenih krajih prenehale, tat pa se je začel udeleževati na desnem dravskem bregu, in sicer najprej v Studenčih. Izvršil je številne tatvine. Samo posestniki Rozmanitu je ostregel v eni noči štiri konje. Mariborčani imajo sedaj vsak dan priložnost videti konje z oskubljenimi repi v mestu. Vsi ti konji so iz Studencev. V preteklih dneh se je tat zopet pojavil v Zrkovcih pri Mariboru. Vdrl je v hleve štirih posestnikov ter pri vsakem ostregel po par konjev. Skupno je dosedaj prijavljenih že okrog 50 tatvin konjske žime. Tatvine se tatu očividno izplačajo. Kilogram žime plačujejo trgovci namreč po 80 Din in v vsakem košatem konjskem repu je žime za nad kilogram teže. Tako si je drzen tat prislužil v razmeroma kratkem času in na lahek način lepe denarce. Seveda je ogrčenje lastnikov konj silovito in ne bi se uzmnočilo dobro go-dilo, če bi jim padel v roke. Včeraj so orožniki na Teznu aretirali nekega osumljenca, ki ga spravljajo v zvezo s temi tatvinami, vendar dejanje taji.

Mariborski sadni sejem

Maribor, 16. sept.

Prireditveni odbor sadjerejcev, ki organizira letošnji sadni sejem v Mariboru, se je danes na svojem sestanku odločil, da se vrši letošnji sejem dne 3., 4. in 5. oktobra. Pozvani so vsi sadjerejski okolišarji na Stajerskem, da se sejma udeležijo in bo udeležba po dosedanjem zanimanju sodeč v resnici zelo lepa. Letos je sadna letina v mariborski okolici in Slovenskih goricah zelo slaba, pa pridejo v poštev kot razstavljalci na sejmu predvsem ljuto-merško-ormoški ter brežiško-šmarnski okolišarji, ki imata najboljši pridelek jabolk. Sadni sejem združen tudi z vinsko pokšbno ter z razstavo stajerske kokeši. Prireditve obeta, da bo prinesla Mariboru v začetku oktobra živahno in pestro življenje.

Svicarji grade hotel v Splitu

Letos spomladi se je mudila v Splitu skupina švicarskih podjetnikov, ki so prišli ogledovat teren za zgraditev hotela. Stvar je sedaj toliko dozorela, da so na splitsko občino že prispeli načrti novega hotela, ki jih je izdelal arhitekt Solinger iz Zürich. Prostor, kjer bo stal ta hotel, je bil določen po dogovoru med mestno občino in graditeljem. Hotel bo dolg 44 metrov, širok pa 18 metrov. Lastnik bo vložil v to gradnjo 25 milijonov dinarjev.

Sodbe pred marib. sodiščem

Maribor, 16. sept.

Poročali smo o dveh razpravah zaradi uboja, ki sta se vršili danes dopoldne pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča. Sodbe so bile naslednje: Alojz Rezonja, ki je dne 27. julija usmrtil v Zibereh Henrika Zemljica, je bil obsojen na tri leta in 15 dni strogega zaporu. — Friderik Lešnik iz Kamnice je prejel za uboj Ivana Brunčiča, ki ga je izvršil na nekem godovanju v Kamnici dne 26. julija t. l., 4 leta in mesec dni ro-bije ter 3 leta izgube častnih pravic.

Predrzen zločinec

V Beli Cerkvi je dobila policija v roke nevarnega zločinca, za katerim je stikala že dolgo časa. Med zaslišanjem pa je zločinec Paunović izrazil primeren trenutek in jo potegnil spet na svobodo. Vsa policija ga je zasledovala, a Paunović je ta čas mirno tolkel zogo v svojem rodnem kraju, ki se nahaja 3 km od Bele Cerkeve.

Doma niso prav nič vedeli za Paunovičeve zločinske nagone, šele občinski stražar, ki je pozval Paunoviča na policijo, jim je odprl oči. Na poti na policijo pa je zločinec spet pobegnil. Na postaji je našel vlak in zlezel na osi med kolesje vagona. Tako se je neopazno pripeljal v Vršac in se nastanil v glavnem hotelu. Pa je bila tamkajšnja policija že obveščena o njegovem begu in je hotel obkolila. Paunović se je med policaji prebil na cesti in pobegnil. Pravcata filmska tekma se je razvila sredi popoldneva za njim. Pa so ga le prijeli in zvezali.

„Danes zastoni -“

Ljubljana, 16. septembra.

S temi redko slišanimi besedami je blagajnik v kopalnici »Ilirije« včeraj iznenadil še dokaj številne obiskovalce kopalnice. Bil je namreč zadnji dan kopanja na Iliriji in danes je kopalnice že zaprto. Kopalci — bili so seveda sami taki, ki so se redno in stalno hodili hladiti v Iliriji bazen — so imeli zadnji dan brezplačen vstop v kopalnice. Vprašanje je, kam se bodo kopalci, ki jih bodo hladnjeje vreme ne odvraca od kopanja, odslej hodili kopati? Ob Ljubljani vidimo še sicer vsak dan ljudi ki se solnijo. Zdi se pa, da v Ljubljani vendarle nimamo takih »sledenih« ljudi ki bodo vzdržali tudi ob hujšem mrazu ob Ljubljani. Morda bo kateri izmed njih zdržal še do Vseh svet, gotovo pa bo obrežje Ljubljance z vsakim dnem bolj prazno, ker ni več daleč čas, ko bodo kopalci kopalne hlačke zamenjali s smučarskim dresom.

Tour de Romanie

V 11. etapi je prispel na cilj prvi Nemec Kutschbach s časom 4:32; II. je bil Prošinek z istim časom, tretji Romun Negoescu. Grgec je bil sedmi. Proga je bila dolga 114 km in je vodila Sibin—Braşova.

V 12. etapi je dosegel prvo mesto zopet Nemec Kutschbach, drugi Francoz Gallien, tretji pa je Jugoslovanc Grgec.

V končni oceni posameznikov jr prvi Gallien; tretji Kutschbacher, četrti Tudose, peti Kapu in šesti Prošinek.

Po oceni ekip pa si sledi: Romunija, Jugoslavija, Francija, Nemčija in Poljska.

S tem je tekmovanje okoli Romunije končano.

Proti fašizmu v Bolgarij

Sofija, 15. sept. m. Gg. Gičev, Bojan Smilov, Grigor Vasiljev, Krsto Pastuhov in prof. Genov so izročili kralju Borisu memorandum, v katerem zahtevajo uresničenje vladine deklaracije za razpis volitev in svobodne volitve narodnih poslancev. Upirajo se tudi vsakemu poizkusu dekretiranja narodnih poslancev in uvedbi stanovskega gospodarskega profesionalnega parlamentarizma. Končno zahtevajo, da pride do veljave trnovska ustava in čimprej razpis svobodnih volitev ter da vlada izvede politiko narodnega edinstva, v zunanji politiki pa jasno in dosledno politiko za mir in sporazum.

Umrla je po doljšem bolehanju gospa Ivana Leskovic, rojena Koblar, soproga pekoveškega mojstra v Ljubljani, Opekarska cesta 8. Bila je dobra in plemenita žena, povsem Trnovcem znana kot »Pekova mama«. Naj počiva v miru!

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredo, 16. septembra: Kornelij, papež; Ljudmila.
Jutri, četrtek, 17. septembra: Hildegarda; Lampret, škof.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjini trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

OPERA

Začetek ob 20.

Sreda, 16. septembra: Zaprt.
Četrtek, 17. septembra: Dvojno knjigovodstvo. Opeteta. Premiera. Izven.
Petek, 18. septembra: Zaprt.
Sobota, 19. septembra: Trubadur. Gostuje tenorist Josip Rijavec. Izven.
Nedelja, 20. septembra: Dvojno knjigovodstvo. Opeteta. Izven.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 16. septembra: 12. Prolog (plošč). — 13.45 Poročila, vreme. — 14.30. Sreda, sredo, obvestila. — 15.15 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). — 16. Vreme, borza. — 18. Radijski orkester. — 18.45. Vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30. Nacionalna ura: Zibelka Trdinovih bajk in pripovedi o Gorjancih, Viktor Pirnat iz Ljubljane. — 19.50. Zgodbe o Zapranih, gosp. Joža Vavk. — 20.10. Po Bolgariji, gosp. prof. Silvo Kranjec. — 20.30. Orgelski koncert, izvajajo gosp. Blaž Arnič. Vmesne samospeve s spremljevanjem orgel poje gosp. Roman Petrovič. — 21.30. Ruski sekret. — 22.30. Vreme, poročila, spored. — 22.30. Ruski sekret. — 22.35. Podoknice (plošč).

Drugi programi

Sreda, 16. septembra: Belgrad 1.: 19.50. Koncert radio-orkestra. — 20.30. Gročani: Aljošina pesem (Zbor Donskih kozakov). — 20.50. Humor. — 21.30. Laska glasba. — 22. Koncert tria Slatin. — Belgrad 11.: 20. Krnji protokoli in bodežniki: Dubrovnik, Boka Kotorska in Južno morje (Hugo Bravo, novinar). — 21.15. Belgradske noči, glasbena reportaža. — Zagreb: 20. Iz hrvaške književnosti: dela Augusta Škofarca, Andreja Grahovića. — 20.15. Koncert na ploščah. — 22.15. Narodne pesmi pokaže Aleksander Glavinski. — Dunaj: 19.50. Glasbeni koncert. — 20.30. Deset minut razvedrila. — 20.50. Klavirski koncert. — 21. Koncert Meitz-kvarteta. — 22.10. Novi operni povelj na ploščah. — 22.15. Orkesterski koncert. — Praga: 21. Koncert orkestra. — 22.15. In solistov. — Brno: 20.15. Koncert orkestra in solistov. — Varšava: 21. Koncert Chopinovih skladb. — 21.30. Vokalni koncert: Arje in pesmi. — 22.15. Na vznožju Fudžijama. — Rim: 20.40. Vokalni koncert. — Milano: 21.50. Koncert godbe na pihala. — Berlin: 20.45. Literarno-glasbeni večer. — Köln: 22.30. Laska glasba in vokalni sekret. — Köln: 22.30. Laska glasba in vokalni sekret. — München: 19. Koncert. — 20.45. Koncert in dve radio-sceni.

Odkritje spomenika Davorinu Jenku v Cerkljah

Slovensko javnost opozarjamo, da bo v nedeljo dne 20. t. m. pop. ob 15 v Cerkljah pri Kranju slovesno odkritje Davorin Jenkovega spomenika. Odkritja se udeležijo zastopniki naših oblasti in zastopniki nacionalnih in kulturnih društev. Vabljen je vsakdo, predvsem pa vabimo naša pevka in godbeni društva, katerim je Davorin dal toliko število svojih umotvorov. To velja predvsem za ljubljanske, Kranjske in Kamničane ter za okolice teh treh mest, saj so zveze ugodne. Iz Ljubljane je avtobusna zveza direktna za Celje opoldne od tri četrt na 1. Podrobni spored javimo jutri.

Nov rekord v plavanju

Nenavaden uspeh je dosegel v plavanju pri medkrajevni tekmi med Novim Sadom in Belgradom mladi, do sedaj čisto nepoznan plavalec Žižek, član plavalnega kluba »Boba« v Novem Sadu. Pred dobrim mesecem je vstopil v klub in začel trenirati ter je pretekli teden že pri prvem večjem nastopu potolkel jugoslovanski rekord v plavanju na 400 m. Progo je preplaval za celih 6 sekund boljše od dosežanega rekorda — v času 5:18. Po pripovedovanju njegovega trenerja kaže Žižek izredne sposobnosti in njegov uspeh je tem večji, ker mu primanjkuje tehnično znanje in rutina. Mladi rekord ne zna niti pravilno startati. Prokorojuje mu, da bo v doglednem času s sistematičnim treningom postal pravi grobar plavalnih rekordov.

Najbolj čudno je to, kar pripovedujejo o Žižku njegovi znanzi. Pravi, da je zelo redkobeden in čemer, po kopališču se vleče brezbrizno kakor senca in bi človek dejal, da ni v njem nobene življenja. Toda ko se znajde v mokrem elementu, ves oživi in reže vodo z neverjetno lahkoto in naglico, kakor bi bil rojen v njej. Ko so ga časnikarji vprašali, kaj misli o svojih bodočih uspehih in o prorokovanju njegovega trenerja, je malomarno odgovoril: »Potrudil se bom, pa bomo videli.

Trije novi jugoslovanski rekordi v plavanju so padli pri tekmi med splitskim Jadranom in tržaško Tristino. Na 100 m prosti stil je Beara (Jadran) plaval v času 1:14,8, na 400 m prosto Senjanović (Jadran) 5:17 in damska štafeta Jadrana 4x50 m v času 2:13,8.

Primorje : Sofija 95 : 76

Ljubljanski lahkotletci so bili v Sofiji nad vse svečano sprejeti od bratov Bolgarov. Bolgarski listi z navdušenjem pišejo o zasluženih zmagi naših sportnikov, katero so odnesli ob priliki mednarodne tekme s solijskim »Ac 23« klubom. Moštvo Primorja je bilo v najboljši formi in je res z uspehom reprezentiralo slovenski sport v bratski državi.

Tekme so se vršile na igrišču »Junaka« in so bili doseženi sledeči rezultati:

Tek na 100 m: 1. Kováčik (P) 11,2, Bolgari so zavzeli drugo in tretje mesto.

Tek na 800 m: 1. Goršek (P), 2. Czurda (P), tretje in četrto mesto so osvojili Bolgari.

Met krogle: Tekmovalo je 6 lahkotletcev, od katerih so prva štiri mesta zasedli Primorjani.

Tek na 400 m: 1. Gabrček 53,2 (P), 2. Skušek 53,8 (P), ostala mesta Bolgari. Tekmovalcev je bilo 33.

Skok v daljavo: Prvi dve mesti so osvojili Bolgari.

Stanje točk po tekmovalstvu: ASK Primorje 95, »Ac 23« 76.

Naročajte in širite

»Slovenski dom!«

Skrbite za moralno vzgojo srednješolske mladine

Ljubljana, 16. septembra.

Vsi pedagogi, ki so v preteklem šolskem letu pazljivo prebirali dnevno časopisje, so z žalostjo v srcu našli kratke vesti o mladoletnih zločincih med 10. in 14. letom, o mladoletnih tatovih in nedoraslih izprijenkah. Ob koncu šolskega leta so mogli brati o nešteli pustolovskih primerih, ko učenci pobegnijo od svojih staršev zaradi slabega uspeha v šoli, niso pa redki tudi primeri učencev, ki izpadajo proti učiteljem, ko dijak tako rekoč sami obračunavajo s svojim vzgojiteljem. O teh primerih vemo povedati predvsem profesorji tovariši z juga. Kamen iz zasede, grožnja z orožjem, klofuta na cesti ni tam nekaj povsem nemogočega.

Vzgojiteljem nadalje niso bili redki primeri pritožb zaradi surovega obnašanja učencev na hodniku napram tujem, na cesti, na železnici, v cerkvi in kiersbodi. Profesorjem so končno še v spominu dolgotrajne konference, kjer so se razpravljale kazni učencev. Nekateri prestopili so bili že take vrste, da je bilo razrednika sram obnavljati greh učenca. Višek so dosegli primeri moralne izprijenosti. Človek se je moral čuditi, odkod more dijak v dvajsetem svojem letu imeti tolikšen besedni zaklad najboljših prostaških, posvetnih izrazov, kako more v letih, ko se prav za prav šele začne njegov razvoj, imeti vpogled v dno življenja, kako more v pismu ali razgovoru z velikim cinizmom govoriti največje svinjarice. Ker pa je zaključno ugotavljanje teh dejstev premalo, ker je naknadno popravljanje z različnimi zavodi skoraj vselej polovičarsko in s tem brezuspešno, zato že zdaj ob začetku šolskega leta dvignemo glas in naslovimo svoje opozorilo na starše in šole: skrbite za moralno vzgojo svojih otrok!

Prva beseda velja staršem: v osnovni celici človeštva, v družini, med brati in sestrami naj otroku položijo temelje prave socialne vzgoje, naj vcepiljo misli o visoki vrednosti človeškega življenja. Žal, da so se pri pregreških šolske mladine dale v večini slučajev ugotovili neurejene domače razmere: ločitev zakonit, oče zapravljevec in pijanec ali kakršnokoli razsulo v rodbini. V takih primerih naj bi šola nastopila po dnu, da učenca reši. S svojo, pretežno teoretično metodo vzgoje to pač redko doseže, saj je življenje s svojo silo neprimerno močnejše. Včasih le osebna pozornost učitelja, posebno veroučitelja zmaga kaj rešilnega. Treba je pomisliti le na to, da so učenci v šoli vsega večjeje 5 ur in to pri petih različnih vzgojiteljih, ves ostali čas dneva pa doma ali v svestu.

Večji del moralne vzgoje mladoletnikov brez nadaljnjega pripada staršem. Vpoštevamo, da je danes težka doba, v kateri so nekateri starši ves dan v službi in šele pozno zvečer vidijo otroka. Polagamo jim na srce, da kljub temu sami najdejo pota, da dobe njihovi otroci pravo življenjsko vzgojo. V naslednjem hočemo v otrokovi mladoletni dobi pokazati le na nekatere nevarnosti, ki mu posebno dandanes preljoti.

Delavstvo pri podjetju Dukič in drug predlaga kolektivno pogodbo

Trbovlje, 15. septembra.

Podjetje Dukič in drug ima na dnevnem kopu Doberna zaposlenih nad 400 delavcev, ki so za svoje naporno delo plačani le kot nekaki sezonski delavci, če še ne slabše. Ta dnevni kop ima Dukičev podjetje v najemu od TPD za odkrivanje in izkopavanje premoga.

Delo v podjetju se plačuje po urah in se

Ljubljana in Maribor v - Ptuj

Ljubljana, 16. septembra.

Združenje železniških uradnikov je dobilo v g. Brunu Parmi menda enega najbolj spretnih organizatorjev raznih izletov in ekskurzij. Ni se dolgo od tega, kar nas je povedel na Dolenjsko, že nas vabi na nov izlet.

Za 4. oktober pripravlja Združenje velik izlet v zgodovinski Ptuj — in v vinorodne Haloze. Izlet se bo pršil pod strokovnim vodstvom konservatorja ljubljanskega muzeja g. dr. Stele-ta. Ptuj sam na sebi ima dovolj znamenitosti, radi katerih je že toliko zaslovel. Njegova zgodovina je spričo spomenikov, ki še stoji, izredno zanimiva.

Spored izleta je določen tako-le: odhod iz Ljubljane gl. kol. 4. oktobra 1936 ob 5. uri 30 min. iz Maribora istega dne ob 8.35 uri. Prihod obeh skupin v Ptuj ob 9.32. Ogled zgodovinskih znamenitosti Ptuja, skupno kosilo, popoldne avtobusni izlet v okolico. Za interese Haloze se bodo organizirali prihodnji izleti po določenem sporedu, ki bo objavljen istega dne. Povratek v Ptuj k večernemu vlakom. Odhod iz Ptuja z vlakom ob 20.29, prihod v Ljubljano gl. kol. ob 1.20 (Zidani most—

Nevarna pota

Med mladoletnike spadajo otroci, rojeni v letih 1921—25. Splošno je znano in tudi po časopisu onih let se da zasledovati, da se je takrat lik po vojnih grozotah razbohotilo veseljačenje, divje uživanje življenja in na vrh so priplaval vsi izdijki izprijenosti. Vse veče vezi, ki so držale pred svetovno katastrofo, so se zrahljale, zgnil pa je tudi strah, ki je med vojno držal ljudstva za grlo. Ljudje so začeli pod seboj irdna tla in brez pameti uživati. Otrake fihših let imamo sedaj v srednjih šolah. Ne da bi krivdo vsega slabega valili samo na ta leta, vendar se je treba zamisliti nad dejstvom, da so ti otroci prebili svoje delinstvo v čudnih, nenormalnih prilikah.

Kar se hče današnjega srednješolskega pouka, je treba pribiti, da je zaradi neurejenih razmer neoseben, splošen, suhoparno znanstven in neživljenjski. Srednja šola pa nima namena samo poučevati, ampak tudi vzgajati. Zamujena učnost se da nadoknaditi, zamujena vzgoja mladoletnosti nikoli. Pri današnji mladini se da opaziti verska »brezbriznost«. Ni čuda, saj smo v dobi razvedrila vseh vrednot. Verouk v šoli za postavljen, da si je že od nekdaj med predmeti v spričevali na prvem mestu. Primanjkuje nam veroučiteljev; učenci ne morejo vršiti redno dihovnih vaj in verskih dolžnosti. Ne zadostuje, da se mladi veroučitelji osebno žrtvujejo in prevzamejo nadure, prosvetne oblasti bi morale storiti svojo dolžnost.

Oblasti silijo, da profesorji zaplenijo vsak nedovoljen letak v šoli. Dogača se, da je mnogo srednješolcev v preiskavah radi komunizma. Večina teh dijakov je itak premožnih meščanskih staršev, ki se »grejo komuniste«, ker v svoji nadutosti ne vedo, kam z mladostno silo. Teh slučajev torej ni resno zveči, vendar je treba vedeti, da je policijsko preganjanje komunizma danes premalo. Kakšni se ti mladi »začetniki« vračajo iz preiskovalnih zaporov, je namreč drugo vprašanje. Neprijetno je nadalje, če učitelji v šoli velikopolezno zavračajo komunizem, učenci pa se smejejo, ker so bolj točno poučeni o stvarih. Seveda, z mlino na veter se vzgojitelji ne more boriti. Šola tudi ni nobena policija, ki naj lovi terove in komuniste. Zadnjič so celo nekatere profesorje očitali komunizmu; mirno se more reči: dokler bo država svoje uslužbence plačevala dobro in vestno, ne bodo mislili na prevratne ideje.

V dobi športa živi naša mladina. Pričakovati bi, da bo krepka po telesu, zdrava po duhu in finega vedenja. Kot smo zgoraj videli, vsega tega ni. Poganski Grki so v zavodu »gymnasium« vezali duševne in telesne vrline. Cilj je bil kalokagathia, t. i. telesna lepota (krepko, zdravo, torci opo telo) in duševna vrlina.

Tudi slaba družba, napisi po cestah, slike čtivo, kino in še kaj spada med nevarnosti za mladino. Razvidno je, da spada vzgoja mladoletnikov med najtežje kulturno-šolske probleme. Treba je torej zanje čim tesnejšega sodelovanja staršev in šole.

Dar kneginje Olge Ljubljanskemu velesejmu

Nj. kr. Vis. kneginja Olga je v sredo dne 9. t. m. blagovolila letošnji jesenski Ljubljanski velesejmu počastiti s svojim obiskom v spremstvu svojih visokih staršev. Danes je uprava Ljubljanskega velesejma prejela din 3000 (tri tisoč), ki jih je Nj. kr. Vis. kneginja Olga blagovolila nakazati kot svoj prispevek tej prireditvi. Ta gesta Nj. kr. Vis. kneginje Olge je prirediteljem letošnjih razstav Ljubljanskega jesenskega velesejma v najčastnejše priznanje in bodrilo k njihovu nadaljnjemu delu.

Smrtna kosa

Jesenice, 16. septembra.

Tam na desnem bregu Save, pod romantično Možakljo, je preminul prvi avtohtoni Jeseničan, g. Alojzij Tratinik. Z njim lega v grob eden izmed onih, ki so med prvimi zajemali pouk o elektriki, da, on je bil prvi, ki se je na Jesenicah pričel zanimati za to stroko in se je do tedaj samo tujec smel bahariti s to vedo, ki je bila tedaj še v prvih početkih. Sam nekdanji ravnatelj KID Trappen ga je poslal v celovške šole, od koder je prinesel domov izvrstno spričevalo, dasi se je moral učiti med samimi nemškimi sošolci.

Pa ne samo elektrotehnično polje na Jesenicah je oral pokojnik, bil je tudi eden izmed prvih sportnikov tedanjega časa. Vozil je še na visokem biciklu in tudi dirkal z njim. Kaj rad je pripovedoval, kako lepi časi so bili še takrat, ko ni bilo v vsej Gornji Savski dolini niti tucat kolezarjev in je bil takrat pojav biciklista na cesti še majhna senzacija.

Uslužben kot delovadja električnega oddelka KID je moral v vsakem vremenu na daljnovid čez visoko Možakljo, dostikrat do vratu v snegu in nič čudnega, če si je pri tem nakopal bolezen, ki ga je po dolgem upiranju venčarje prisilila, da je moral ostati doma ter zaprositi za pokoj. Petnajst let je predsedal na svojem bolniškem stolu in ni se ganil iz svoje sobe, ker mu bolezen tega ni dopuščala. Vsa ta dolga leta se je živo zanimal za napredek v tehniki in z veseljem poslušal, kar so mu pravili tovariši, ki so ga hodili obiskovati. Sam je skonstruiral razne aparate, da, prav zadnji čas je čisto natančno naredil aparat, oziroma uro, ki je kazala celo lunine spremembe. Na »Domoljub« je bil naročen menda, odkar ta list izhaja. Velikasten pogreb, ki ga je imel v torek popoldne na jeseniški pokopališče, je pokazal, kako splošno je bil spoštovan pokojni Tratinik, p. d. Markotov Lojz. Bog mu daj večno plačilo.

Konec jesenjskih proslav. Leto slovenskih prireditvev in slavnosti se nagiba h kraju. Godba Kerkovega prosvetnega društva na Jesenicah je bila vse leto na razpolago za sodelovanje pri najrazličnejših prireditvah po vsej Sloveniji. Zato pa polno zasluži, da si tudi sama privoščijo malo razvedrila, za kar si je izbrala prihodnjo nedeljo. V soboto popoldne se bodo na več avtobusih popeljali v Novo mesto, kjer bodo prenočili; v nedeljo pa bo brzokne v Smihelu sv. maša, pri kateri bo igrala godba, maševal pa jeseniški župnik, č. g. svetnik Kastelic, ki je bil v Smihelu več let kaplan. Predpoldne pa bo godba na novomeškem trgu priredila promadni koncert, na katerega Novomeščane že danes opozarjamo ter jim obetamo obilen glasbeni užitek.

Surov napad

Celje, 15. septembra.

V nedeljo sta napadla v Podgorju pri Sv. Juriju ob j. z., Slavko in Anton Pertinač, zidarja od Sv. Jakoba pri Sv. Juriju ob j. z., 25-letnega kamnoseka Gobeca. Antona iz Podgorja, ki je stopil iz Majcenove gostilne. Pertinača sta navelila nani z motikami in ga težko poškodovala po glavi, rokah, ramenih in nogah. Gobec je dobil pretes možganov in so ga prepeljali v celjsko bolnišnico.

Trbovlje

Trbovlje, 15. septembra.

Občinske volitve. Po izjavi g. bivšega ministra dr. Kulovec, sedanega podpredsednika banovinske organizacije JRZ, bodo občinske volitve v naši banovini 25. oktobra. K tem volitvam je potrebno, da za veliko industrijsko občino, kako so Trbovlje, povemo volile svoje načelno stališče. Opazili smo, da se nekako ponujajo v skupni blok, ki sedi v sedanji občinski upravi, ljudje JNS. Opaža se, da bi nekateri radi prišli v to kombinacijo, ki bo primeroma ista, kot je bila dosedaj, in tako pristavili svoj piskerček. Ko smo volile to opazili in opažamo, moramo to odločno odklanjati. Nismo se pozabili in tudi ne bomo, kako so ti politični preganji postopali pri zadnjih volitvah. Nismo tudi pozabili, kako so se delavci iz sonca v senco postavljali, ker niso dovoljno glasovali. Vsega tega mi ne pozabimo, ker imamo dober spomin. Smo za poštene in zmogne ljudi, ki bodo znali voditi občinsko gospodarstvo, nikakor pa ne za take, ki jim je vsako razdiralno delo ves smoter delovanja v občinskem odboru. Tisti, ki zasledujejo take namene, naj gredo tja, kamor spadajo. Še nismo pozabili tega, da smo morali v letu 1933, kar dvakrat na volitve, da bi se na vsak način zagotovila večina JNS. Če se jim to ni posrečilo takrat, gotovo se jim bo danes to še manj.

Fantovski tabor na Križni gori

Fantje! V nedeljo, dne 20. septembra je vaš dan, vaš praznik, fantovski tabor na Križni gori, namenjen v prvi vrsti za fante cerkniškega fantovskega okrožja, vljudno pa ste vabljeni tudi od drugod. Ne zamudite te prilike in pokažite, da ste še vedno tisti misli in istega prepričanja, kot ste bili nekdaj, da ste slovenski in verni fantje! Svoječasno je bil na to nedeljo — kvaterno — na Križni gori velik romarski shod. Naj bo letos — in naslednja leta — tabor slovenskih fantov iz Notranjske!

Program je bil že objavljen. Na predvečer naj kresovi po naših gričih naznanijo, da bo drugi dan fantovski praznik. Kdor more, pa naj že v soboto zvečer pride na Križno goro. Za spoved bosta na razpolago dva spovednika. Tudi za prenočišče je preskrbljeno.

Prva sv. maša bo v nedeljo ob 7. Med sv. mašo sv. obhajilo. Druga sv. maša bo ob 10. Vadite pesmi lanskega evharističnega kongresa! Cerkveni govor bo imel priznan govornik, salezijanec gosp. Štefan Temlin iz Ljubljane. Po maši tabor pred cerkvijo. Govorita Mirko Javornik, urednik »Slovenskega doma« in g. France Pernišek.

Kosilo bo za majhno odškodnino tudi možno dobiti. Kakor so fantje s svojo veliko udeležbo na podobnih taborih pokazali drugod, pokažimo tudi mi Notranjci, da nismo zadnji. V nedeljo vsi na Križno goro! Bog živi! — Odbor cerkniškega fantovskega okrožja.

»Če sem te prav razumel, si rekel, da si svoje krasno pohištvo kupil na obroke?«

»Na žalost ne na obroke, marveč samo na aro.«

Celjske novice

Celje, 15. septembra.

Katoliško prosvetno društvo v Celju je imelo v ponedeljek zvečer v Orlovskem domu redni občni zbor. Društveni funkcionarji so podali izčrpana poročila, iz katerih je razvidno, da je društvo priredilo v pretekli sezoni 11 prosvetnih večerov. Delovali so tudi posamezni odseki, tako Gledališka družina, ki je vprizorila po oživljenju dve predstavi. V okviru društva je delovala tudi knjižnica in čitalnica. Knjižnica ima 2310 knjig. Denarni promet znaša nad 50.000 Din. Zelo agilen je bil fantovski odsek, ki šteje sam nad 100 članov. Društveni inventar je vreden nad 10.000 Din. Omeniti je, da se je v zadnjem času osamosvojila Gledališka družina, o čemer smo že poročali. V okviru društva deluje tudi društveni orkester. Pri volitvah je bil izvoljen deloma nov odbor z dosedanjim predsednikom g. prof. Petrom Kovačičem na čelu.

Celjsko strelsko okrožje je imelo svoje nagradno tekmovalstvo dne 6. in 8. septembra t. l. na strelišču v Pečovniku. Kljub slabemu vremenu se je udeležilo tekmovalca razmeroma lepo število strelcev. Tekmi so prisostvovali med drugimi tudi naslednji odlični gostje: general g. Savič, župan g. Mihelič, okrajni načelnik g. dr. Zobec in okrajni podnačelnik g. Svetina. Prehodni pokal si je že drugič priborila celjska strelska družina. Prvo nagrado, darilo mestne občine celjske, je dobil g. Blumer Fric iz Celja in postal prvak celjskega strelskega okrožja za leto 1936. Poleg tega je bilo razdeljenih še 23 drugih lepih nagrad.

Proslava 60 letnice Rdečega križa v Belgradu

V časopisih je bilo javljeno, da je za udeležence te proslave dovoljen 75% popust. Po pojasnili Glavnega odbora se morajo pa proslave udeležiti samo redni člani društva Rdečega križa ter morajo prisostvovali svečani javni povorki, ki bo v nedeljo ob 10.30 izpred univerze. To velja tudi za one člane društva, kateri dosedaj svoje udeležbe Glavnemu odboru niso prijavili.

Udeleženci iz Ljubljane prejmejo legitimacije in vse nadaljnje informacije v pisarni društva Rdečega križa, Copova cesta št. 1. Delavska zbornica; udeleženci izven Ljubljane pa pri svojih pristojnih edinicah. Vsak udeležence mora pred povratkom iz Belgrada potrditi železniško legitimacijo (K 14) pri Glavnemu odboru, Simina ulica br. 19.

Končno opozarjamo, da se pri tej priliki udeleženci tudi lahko poklonili na Oplenju blagopokojnemu viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju, ter za vsak slučaj sporočamo sledeče podatke:

Za to pokonitev bi bil najpripravnější 19. september t. l. ter odhaja osebni vlak iz Belgrada ob 8 zjutraj s prihodom v Mladenovac ob 9.40, nato z avtobusi, ki so na postaji vedno na razpolago, na Oplenac. Odhod iz Mladenovca ob 18.09, prihod v Belgrad ob 19.33. Vožnja iz Belgrada do Mladenovca in nazaj stane din 40 v III. razredu osebnega vlaka, od Mladenovca na Oplenac in nazaj z avtobusom din 40 do 50. Prijave za avtobus bi se imele izvršiti naravnost pri centrali Putnika, d. d. v Belgradu.

Zlat rudnik onstran oblakov

Med divjimi prepadi najvišjih vrhov v južno-ameriških Andih v višini 4500 m nad morjem, so ljudje nenasitni zlata v svojem lovu za to bajno kovino naredili najmodernejšo napravo za pridobivanje zlata iz zemeljskega drobovja. Ta zlati rudnik, ki je najvišji na svetu, spada med najbogatejše zlate žile in so ga Indijanci poznali že pred davnimi stoletji. Ko so španski osvoboditelji zavzeli Peru so pridobivanje zlata precej zamenjali, da so dobili zlata več ko dovolj po zakladnicah indijanskih kraljev. Pozneje se je sled za tem rudnikom zaradi nepristopnega ozemlja skoraj docela izgubila. Šele zadnje čase so nekateri pustolovci iz starih virov izvedeli o tem zlatem raj, ki leži že nad črto navadnih oblakov ter so leta 1932. pregovorili skupino peruanskih kapitalistov, da bi znova začeli pridobivati zlato v teh bajnih višinah. Družba je kupila vse ozemlje v območju rudnika ter sklenila, da za vsako ceno spravi do tja ogromne in težke moderne stroje, ki so potrebni za izkoriščanje rudnika. Steze, ki so nekaj vodile tja gor, so bile tako zapuščene, da niti človek ni mogel več lesti po njih, kaj šele, da bi se dalo spraviti na gore orjaške stroje. Morali so uporabiti najmoderneše prometno sredstvo, letala.

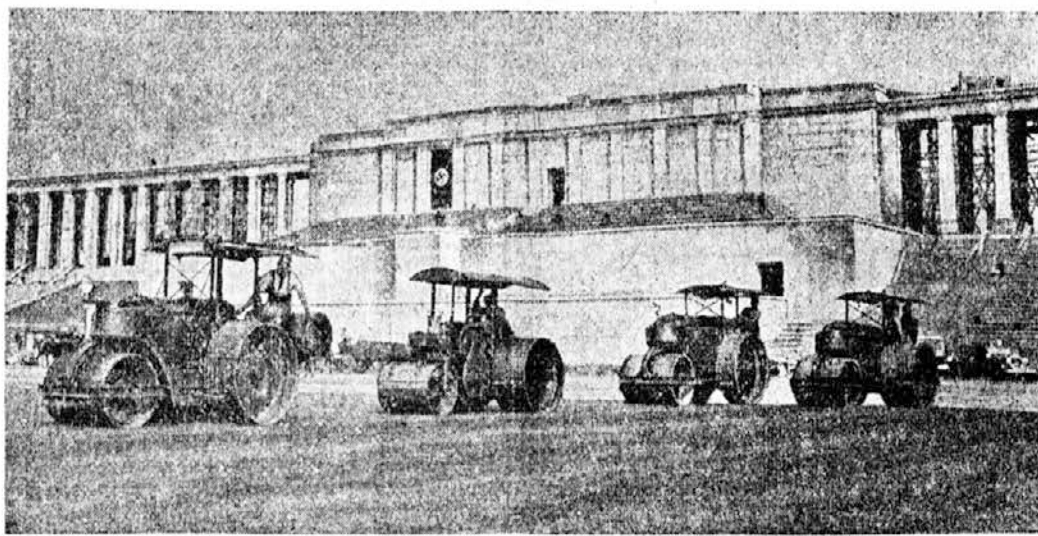
Naloga, ki je čakala letala, ni bila lahka. Šlo je za to, da prenese na vrh And nič manj, kakor 700 ton strojev in različnega materiala. Stroje so razstavili ter jih polagoma vse z letali spravili v višave. V začetku so novi lastniki mislili, da bodo to delo izvršili lahko po starem dobrem običaju, z mulami. Toda mule bi morale prehoditi nič manj, kakor 200 kilometrov steza po nadvse nevarnem plazovitem ozemlju in bi potrebovale za to pot 30 dni. Ker bi morale za ves ta čas vzeti s seboj krme, bi bilo nemogoče naložiti več, kakor 50 kilogramov na hrbet.

Zato ni podjetnim finančnikom ostalo nič drugega, kakor da pokličejo na pomoč letalo. Od Cuzca, mesta, ki leži v osrčju And meri zračna črta 90 kilometrov. Letalo jo prevaži v pol ure. Toda najtežje vprašanje je bilo, kje bodo letala v tej višini pristajala. Po neskončnih raziskavanjih so inženjerji vendarle našli nekaj kilometrov od rudnika kraj, ki bi ga bilo mogoče spremeniti v letališče. To je majhna planota, kjer so se včasih pasle lame. To planoto so zravnali v daljavi enega kilometra, široka pa je komaj 100 metrov.

Spomladi 1933. so se dvignila prva letala na poizkus. Pogoji za letanje so zaradi velike višine in zaradi nevarnega ozemlja silno težavni. Piloti morajo imeti jeklene živce in orlovske oči. Trimotorni »Ford« se je iz Cuzca dvignil naglo nad oblake, ki leže skoraj zmeraj nad to, pokrajino, se dvignil 5000 m visoko in pristal na malem letališču s tovorom sedmih ton. Vremenoslovci, katerim so v bližini rudnika uredili posebno postajo, so neprestano obveščali po radiu pilote, kakšne so vremenske razmere tam gori. Letala so morala pristati zdaj v tej, zdaj v oni smeri, kakor je pač to narekoval veter. Najmanjša napaka bi pomenila usodno nesrečo. Razumljivo je, da v takih razme-

rah podjetniki niso štedili ne pri materialu, ne pri plačah za pilote.

V prvih 30 dneh so letala prenesla na planino 26 možnarjev, ki jih potrebujejo za drobljenje zlatonosnega kamena. Vsak možnar tehta 2 toni. V nadaljnjem so znosili tja vse stroje, ki so potrebni

Valjarji izravnavajo tla na letališču za Zeppeline v Nürnbergu za slavnostno parado nemških čet

Ali morete zganiti list papirja petdesetkrat?

Nestetokrat v življenju ste že zganili list papirja, ne da bi kaj pomislili. Vanj ste zavili karkoli. Toda najbrž niste še nikdar v življenju vprašali, kolikokrat bi ta brezpomembni gib lahko ponovili. Če bi poskušali, bi videli, da navaden list papirja lahko zganete prav malokrat, potem pa postanejo plasti papirja tako debele, da se ta postopek ne da nič več ponoviti.

Toda predstavljajte si velik list iz posebno finega in tankega svilenega papirja. Ali mislite, da ga boste lahko preganili petdesetkrat? Če vas kdo vpraša, boste gotov pritrdili in boste takoj pripravljeni svoje trditve dokazati. Stavili bi s komerkoli, da se vam to posreči.

Toda naj bo že kakorkoli, v vsakem primeru bi stavo izgubili. Zakaj, boste videli v naslednjem.

Ko papir preganete prvič, se njegova debelost podvoji. Ko ga preganete drugič, je že debel za štiri prvotne debeline. Ko ga tretjič, se je debelina povečala osemkrat. Od tu naprej pa debelost rase s silovito naglico. Pri petem zgibanju je že 32-večja, pri sedmem 124, pri desetem pa najtanjši papir postane že tako debel, da si niti ni mogoče več misliti, da bi ga kdo mogel preganiti z roko.

za čiščenje prahu, v katerem je zlato. Nazadnje so letala znosila tja gor vse, kar je potrebno za električno centralo. Dnevno so letala sedemkrat, če so bile vremenske razmere ugodne. Vsega skupaj je bilo 459 poletov.

Danes ta rudnik, ki ga skoraj neprenehoma loči od sveta gosta plast oblakov, daje za sto in stotisoče dolarjev zlata. In letala imajo zdaj lažjo in prijetnejšo nalogo, kakor so jo imela v začetku: iz kraljestva orlov nad oblaki nosijo zlate palice v jeklene blagajne peruanskih bank.

za metle. Hrabre žene so se torej oborožile z velikimi melemi in odšle pred stanovanje sovražnika žensk — senatorja Meolina, da bi mu tako te manj ali bolj lepe novodobne amaconke pokazale, da so z metlami pripravljene pomesti vso staro šaro, k kateri so očitno pristevale tudi senatorja Meolina. Če so pa dosegle svoj namen s tem novim političnim argumentom in prepričale Meolina, da nima prav, o tem pa časopisi ne poročajo nicesar.

Ure pri divjakih

Prav iznajdljiva glava je mister William R. Hesse, Anglež, ki se je izselil v Colon v panamski državi. Od velikega števila tamkajšnjih domačinov je dobil vsak dan od vsakega po en kokosov oreh. »Zasluzil« ga je pa na ta način, da je domačinom navijal ure. Ko je namreč prišel mister Hesse v Colon je prodal večje število ur, ki jih je prinesel s seboj. Obržal pa je ključke za navijanje. In tako so morali prihajati k njemu vsak dan srečni posestniki ur in so mu morali pustiti za to, da jim je navil ure, vsak po en kokosov oreh.

Zgodnje dozorevanje nove generacije

Kakor je objavila neka ameriška zdravniška revija, se ne opaža samo v Nemčiji, ampak tudi v drugih deželah splošno bolj rano fiziološko dozorevanje mlajših generacij.

Tako so ugotovili, da niso otroci samo težji in da hitreje rastejo kakor so v prejšnjih časih, da dobivajo prej zobe in spreminjajo glas, ampak da se pojavljajo tudi drugi pojavi anatomske in fiziološke zrelosti povprečno za eno in pol — do dveh let prej kakor se je to dogajalo v prejšnjih časih.

Razloga temu moramo iskati v splošni spremembi gotovih navad v našem življenju. Danes ne živimo več v času, ko so nvorjenčka skrbno zavijali in stiskali v povoj in skrbili, da je bil vedno ob peči na toplem, in da je imel čim manj dotika s vezim zrakom in z dnevnim svetlobom. Da ne govorimo o gibanju cretenuh gimnastič. V današnji dobi pi se skrbi, da se da mlademu dojenčku čimprej malo zelenjave in sadja. Seveda je mnogo k temu pripomogla tudi uporaba gotovih terapevtskih sredstev (n. pr. ultra violetnih žarkov itd.), ki ima jako ugoden vpliv na razvoj otrok.

Seveda je drugo vprašanje — in ga bo treba dobro premisliti — če bo tudi to zgodnje anatomsko in fiziološko dozorevanje mlade generacije tudi imelo ugodne posledice pri njegovem dozorevanju.

Težka krona

Londonški listi objavljajo uradno določeno listo ulic, skozi katere se bo pomikal dne 12. maja prihodnjega leta ob kronanju sprevod v Westminster-sko stolnico in nazaj v Buckinghamso palačo. Kralj je pristal na predloženo smer, da si bo skoro za 4 km daljša od one, ki jo je naredil pri kronanju kralj George V. Vozil se bo v odprti pozlačeni kočiji v koraku po Viktorijinem nabrežju, skozi Oxfordstreet in Hyde-parc. Na ta način bo ustrezno čim več gledalcem. Ker bo moral kralj po kronanju nositi krono, in tehta britska kraljevska krona skoro 3 kg, so sklenili prireditelji, da bo nadomeščena po koncu cerkvenih obredov z manjšo cesarsko krono. Slednja tehta samo 1.20 kg.

Profesor: »Kaj je storil kralj Karel, ko se je Devica Orleanska vrnila iz zmagovite bitke? Kaj bi storili vi v takem primeru?«

Študent: »No, ponudil bi ji stol, da bi se odpočila.«

Foto amaterji pozor!

Nudimo Vam po najnižji ceni popolnoma nove krasne foto albume, foto oglične, navadne albume za razglednice ter spominske knjige.

Bogata zaloga Konkurenčne cene

Prodajalna H. Ničman

Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2

Rdeče vladne čete v Španiji beže pred nacionalisti iz Behobije čez mednarodni most v Francijo.

Zeleni pekel

Zato sva vjete živali položila na hrbet na sonce, in brž, ko so začele moleti glave izpod oklepov, sva jim jih odrobila z enim zamahom bajoneta. Zelino meso je izborno, čeprav ima malce slan okus. Srce in jetra so v primeri z ostalo živaljo naravnost orjaška.

Ponoči sem v pozni uri pripeljal Urija in Bee-Masona v tabor. Pri tem mi je pomagala Tigrovčeva žepna svetilka ter ognjeni svit v taboru. Umili smo mezgomo hrbe s slano vodo, toda celo pri nezanesljivem soju ognja je bilo jasno, da ne bodo mogle prenesti še enega dneva poti. Rane so bile krvave in vnete. Uboge živali so drhte in se stresale, kadar smo jih z roko podrgnili po hrbtnici.

Naslednje jutro je natanko ob 8 zjutraj pribrenčala iz gozda prva potna čebela. Za njo je prišlo več sto tisoč sorodnikov in sorodnic ki so neutrudno delali vse do sedme ure zvečer, ko so se spet izgubili v gozd.

To se je ponavljalo tri dni s tako strahotno točnostjo, da smo lahko po tem dobesedno ravnali svoje ure. To je bil natančno tisti rumeni mrčes, ki sem ga opazil že v začetku v nekem taborišču, le da ga je zdaj bilo tisočkrat večje število. Te čebele nimajo nič žela. Građe si gnezda, ki so podobna osiščem in pridelujejo nekak med, ki nima nobene zveze z rožami, v kolikor smo mogli ugotoviti, marveč predstavljajo zmes iz potu in umazanije.

Čebele nas niso požrle. Niso nas napadale, toda kljub temu so nas neizrečeno in neznosno mučile. Lezle so nam v oči, v nos in v lase, nam sedale na jedi ter s tem prihajale v usta. Zatlačile so Bee-Masonovo lečo. Skratka, zastrupile so vse ozračje okrog nas. S čim se v splošnem hranijo, ne vem in nemorem povedati. Skoraj celih 100 let dolgo so videle komaj nekaj ljudi. Divjačina je tukaj redka in množina hrane, ki jo lahko dobe na kaki želvi, se zdi človeku prav tako zelo omejena in skromna.

Nimam povoda, da bi natančno popisoval uspehe naših raziskovanj po pragozdih. Čez nekaj časa postane v človeškem življenju celo pomanjkanje enolično in dolgočasno. Tri tedne nismo zvečer vedeli, ali bomo morali naslednji dan leči k počitku brez požirka vode ali ne. Živali so postajale dan za dnem šibkejšje in bolj opotekave. Mi smo morali biti zaradi pomanjkanja vode zadovoljni z eno samo porcijo riža na dan. Zaradi tega smo hujšali in postajali neizprosnji. Naše nerazpoloženje so morali plačati redki ptiči, ki so nam križali pot. Če je človek lačen, ne zgreši svojega cilja. Da, prišel je nad nas celo čas, ko smo trupla treh trdih žilavih arasov pozdravljali z glasnim hlastnim mlaskanjem.

Nekega večera smo kar na lepem stopili iz goščavja na jaso, kjer se je v nekem kotu bližala svojemu propadu zapuščena kočja. Bila je preperela, vendar smo njene črvice opornike kljub temu od veselja kar objemali. V nekem kotu v koči so si postavili svoja gnezda koli-

briji. Mali stvor, ki so se pisano lesketali, niso kazali niti malo strahu. Nemoteno so plahutali sem in tja z naglimi udarci peruti, tako da jim kril sploh ni bilo mogoče videti. Pomakali so dolge kljune v kelih cvetjia, ki je kazalo obliko rogov. Ob stebrih so se vlekle steze termitov, pokrite z ilovico in so držale dalje v tla do mravljinčnih gnezd. Termiti namreč svetlobo sovražijo. Vsako poško, ki doleti njihove prodoraste stavbe, neverjetno hitro popravijo.

Od San Juana smo bili oddaljeni samo še en dan ježe. Upanje na to nas je osrečevalo. Naše živali so se komaj, komaj še vlekle naprej. Tudi sami smo hrepneli po pogledu na tekočo vodo.

Ko smo po kosilu kadili in počivali v svojih mrežah, smo premišljevali o svojem raziskovanju in o poti, katero smo prevalili, še enkrat.

»Dosegli smo manj kakor večina ekspedicijskega« je menil Urrio. »Vsega skupaj nekaj želv in nekaj blatnih lukenj. To je v glavnem vse.«

»Prav tako obličje je nekaj kazala Argentina«, sem mu odvrnil jaz. »Kakor veš, imam jaz izbornen nos za vodo. Pod površjem zemlje se že na vsej naši poti vlečejo izdatne vodne žile.«

»V petdesetih letih bo vse to ozemlje morda že nagosto obljudeno,« je dostavil Tigrovec.

Res je, da marsikatero dosti negostoljubnejše ozemlje na svetu izkazuje gosto nase-

ljenost. Tukaj so noči hladne in lepe, nadlogo, ki jo prinaša mrčes, bi bilo mogoče iztrebiti s tem, da bi posekali gozdove. Argentina skoraj nima reke, ki bi bila tega imena vredna. Argentina je zemlja mlinov na veter-nice, ki ženejo vodo iz globočine štiridesetih metrov. Čisto verjetno je, da bo Bolivija v pol stoletja postala prav tako cvetoča dežela kakor je danes Argentina.

Urrio je to noč strahovito zmrzoval. Večkrat je šel k ognju, namesto da bi nas budil in da bi si izprosil od koga kako odejo. Ta vlnudnost ga je drago veljala. Najmanjša vseh stenice na svetu, ki ji Braziljanci pravijo garapate du chao, ga je strahovito zdelala. Ta mali, beli mrčes je nenasiten. Brž ko je njegovo malo telesce nasesalo krvi, da je polno, se pobarva rdeče. Njen ugriz tako srbi, da se nihče ne more upirati želji, da bi se praskal. Zaradi tega zrastejo človeku po telesu številni boleči tvorci, ki so Urria mučili tedne in to neprestano.

Okrog poldne naslednjega dne smo v začudenje vseh domačinov prijezdili iz docela nenavadne smeri v San Juan.

SEDEMNAJSTO POGLAVJE

San Juan učinkuje na človeka še bolj mrtvaško kakor Santo Corazon. Cerkev ima štiri stebre in streho iz palmovega lesa; toda nakit je že odletel, ometa ni več, izza njegovih ostankov kukajo zidovi iz navadne, umazane ilovice.